

הבהמה בהנאה. ואולם יש מהראשונים שכתבו שאין שור הנסקל נאסר מחיים, והם יפרשו שבגמר הדין חל עליה איסור שאסורה אם ישחטנה, שלא כאדם שאין עליו שום איסור מחיים (תוס' סנהדרין פ. וזבחים עא. – לשיטת רבנו תם. וכן י"א בדעת הרמב"ם. ע"ע במובא ביוסף דעת סנהדרין פ).

פרק שני

'מאי טעמא, בעל חוב מאוחר שקדם וגבה – מה שגבה גבה'. מבואר בדברי הרמב"ם (ערכין ג, יא) שאעפ"י שבשאר בעלי חובות ההלכה היא שבע"ח מאוחר שקדם וגבה – מה שגבה לא גבה, כאן שונה. וטעם הדבר יש לומר על פי מה שפסק הרמב"ם (ערכין ז) הקדש מפקיע מידי שעבוד ואפילו בקדושת דמים, הלכך אינו דומה לשאר בעלי חובות, שלהם יש כח לטרוף מהבע"ח המאוחר שקדם וגבה, כשם שהם גובים מהלקוחות, אבל הקדש כוח גבייתו אלים יותר (עפ"י קצות החשן פג, א; 'חדושי הגרי"ז'. וע"ע דרכים נוספות בהסבר שיטת הרמב"ם: מחנה אפרים על הרמב"ם שם; משכנות יעקב חו"מ כא; הגהות חשק שלמה ופירוש זבח תורה כאן; שו"ת שבט הלוי ח"ד קצט, ד).

ובראשונים מבואר שאין הקדש מוציא מידי הקדש (רש"ג, מובא ברי"ף כתובות צד). הואיל וכולה רשות אחת היא שהכל הקדש, לפיכך המאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה (עפ"י תוס' כתובות צ. ד"ה שמע) ובראשונים שם, וע' בשטמ"ק כאן בהשמטות אות יב; זבח תורה).

דף ח

'אין פתח בטועה פחות משבעה ולא יתר על י"ז'. העיקר העולה משיטת רש"י תוס' והרמב"ן הוא שאין האשה יוצאת מידי זיבה [– 'זבה גדולה', שראתה ג' ימים רצופים לפחות] לנידה אלא במלאת שני תנאים: שספרה שבעה נקיים לזיבתה, וגם עברו י"א יום או יותר מאז תחילת ימי זיבתה. ואז מתי שתראה דם, בין בימים הסמוכים בין לאחר זמן רב – הריהי נדה ודאי. אבל אם לא ספרה שבעה נקיים, או שלא עברו י"א יום מתחילת ימי זיבה – נשארתי בזיבתה.

ואולם להרמב"ם (איסורי ביאה ה) שיטה אחרת; כשתראה האשה דם תחילה או כשתראה בשעת וסתה, כלומר העת שקבעה לנידתה – הרי זו נדה שבעה ימים. ראתה דם ביום השמיני – הרי זה דם זיבה, מפני שהוא בלא עת נדתה. וכך בי"א יום הבאים. כעבור י"א יום, בין שראתה בהם בין שלא ראתה, חוזרת לימי נדתה. וכל ימיה, מיום שיקבע לה וסת עד שיעקר הוסת ליום אחר (או עד שתלד), תספור לעולם שבעה מתחילת יום הוסת, ואחריהם אחד-עשר ואחריהם שבעה ואחריהם אחד עשר וכו'. וכך תדע אם היא עומדת בימי נדה או בימי זיבה.

[הן לשיטה זו הן לשיטת שאר הראשונים, ימי הנידה מן התורה לעולם אינם יתרים על שבעה ימים, ככתוב שבעת ימים תהיה בנדתה].

לשיטה זו, היה בדין שהטועה שאינה יודעת אם עומדת בימי זיבה או נדה – אין לה תקנה לעולם, שהרי היא תמיד בספק זיבה ספק נדה, שהרי הדבר קבוע לעולם במחזוריות של שבע ואחד-עשר ואינו משתנה לפי ראיותיה או הפסקות-הראיה אא"כ ידוע לה מתי חל קביעות וסתה, ואז הלא אין ספק מעיקרא.

אעפ"כ הביא הרמב"ם (שם ח, טז ואילך) הלכה זו, שאין פתח בטועה פחות משבעה ולא יותר על י"ז יום. וטעם הדבר, שנתנו לטועה דין כמי שעקרה וסתה וקובעת וסת אחר מכאן ולהבא, שמתחלת ימי נדות. ואולם שבעה נקיים לעולם היא סופרת, שמא היתה זבה ואינה מותרת לבעלה אלא בשבעה נקיים. ואפשר ש"ז יום אלו הם מהלכה למשה מסיני (עפ"י מגיד משנה איסור"ב ח, טז. ע"ש. וע"ע חזו"א י"ד קכב, מו"מ בשיטת הרמב"ם. וע"ע בבאור יסודות הדין ב'חדושי הגר"י').

(ע"ב) 'לתקונה לידי נדה ופתחה קאמרינן'. ואין נפקותא בכל זה לדידן, שבנות ישראל החמירו על עצמן לישב שבעה נקיים על כל ראיית דם, כאילו היה זה דם זיבה (עפ"י נדה סו.).

'פחות משבוע – נגעי אדם' – כלומר, יש בנגעי אדם סוג נגעים שבדיקתם שבעת ימי הסגר בלבד; והם נגעי שחין ומכוה, כמפורש בכתוב שאם עמד הנגע בעיניו במשך שבוע ההסגר – טהור. ובשאר נגעי עור בשר, שאת או ספחת או בהרת, אם עמד הנגע בשבעת ימי ההסגר – נותנים להם שבוע שני להסגר. עמד הנגע בשנית – טהור. פשה – טמא. [ואם כהה הנגע לאחר ההסגר הראשון, והוא כהה יותר מארבעת מראות נגעים טמאים – טהור ואינו צריך הסגר נוסף (ע' רמב"ם ספ"א מהל' טומאת צרעת). אך אם כהה באמצע ימי ההסגר, לא נטהר עד חלוף שבעת הימים. מפרשים].
ובנגעי בתיים, גם אם נשאר הנגע בשנית, נותנים שבוע שלישי לבדיקה, וחולץ וקוצה וטח. חזר הנגע – טמא מוחלט.

'צדקתך כהררי א-ל – אלו נגעי אדם. משפטיך תהום רבה – אלו נגעי בתיים'. פעמים שהספקות והפקפוקים קשים לו לאדם האפוף בהם יותר מן הודאי אפילו הוא גרוע, ונוח לו לאדם לקבל עליו דין טומאת צרעת עם כל הכרוך בה, יותר מאשר העמידה במצב בלתי-ידוע, שהוא בחינת תהום רבה (עפ"י שיחות מוסר' להגר"ח שמואלביץ. כו תשל"ב).
ע"ע כענין הזה ברש"י סנהדרין קג. על דברי הגמרא 'שלא תמצא אשתך ספק נדה'.
ע"ע שטמ"ק; מהרש"א; צאן קדשים; קה"י טהרות סו"י לא.

'רבי אלעזר אמר: כובש. רבי יוסי בר' חנינא אמר: נושא'. יש מפרשים 'כובש' – את העוון ומשקעו במקום אשר לא יזכר ולא יפקד (ערש"י כאן; ר"ח וריטב"א ר"ה יז). פירוש אחר: כובש את כף הזכות שתכבד ותכריע (רש"י ר"ה יז.).

ויש מי שמפרש החילוק בין 'כובש' ל'נושא': 'כובש' היינו שלוקח לגמרי את העוון מכף החובות, וכענין שאמרו בתשובה מאהבה שעוונות נעשו כזכויות. ואילו 'נושא' היינו שמקילו ממה שהיה, כענין תשובה מיראה שנעשו הזדונות כשגגות אבל עדיין העוון קיים (הגהות בן אריה).
ובספר הקדוש מי השלוח (ח"א לקוטי הש"ס ר"ה) מובא: 'נושא' – הש"י מעיד על עוונות ישראל שלא נעשו כל כך בזדון. וכובש – שמרבה הזכויות ומדשנן שיהיו גדולים, היינו שמעיד עליהן שהיו בכל חשקות הלב.

וכבר קדם בספר עשרה מאמרות (חקור הדין א, ג) לפרש דברי רש"י שכובש ומטמין את הזדוניות שבעוון תחת כסא הכבוד ונשאר רק שוגג, וכמו שאמרו שעם התשובה המגעת עד כסא הכבוד, זדונות נעשות כשגגות.
ע"ע בהגהות ר"ש טויבש; תולדות יעקב יוסף דף רח; קדושת לוי ר"ה; אוהב ישראל סו"פ בראשית; שפת אמת לשבת שובה; שם משמאל לשבת שובה תרע"ו תרפ"א, שמחת תורה תרע"ז, פר' תולדות תרפ"א, שמיני תרע"ו; חדושי הגר"ר בענגיס ח"ב כה; מאור ישראל ר"ה יז.

'לחם הפנים אין נאכל פחות מט' ולא יתר על אחד עשר'. נתבאר במנחות ק:

דף ט

'עולא אמר: לא נראה לחכמים לחסר יתר על שמונה, ומאי טעמא קאמר; מה טעם אין פוחתים מארבעה חדשים המעוברים בשנה, משום דלא נראה לחכמים לחסר יתר על שמונה'. כעין זה נמצא במנחות צג: שפרשו את הנאמר במשנה 'ובמקום שסומכין שוחטין ותכף לסמיכה שחיטה' – מה טעם במקום שסומכין שוחטין, שתכף לסמיכה שחיטה.

ונראה שכשם שמצינו בלשון חכמים במשנה 'ש... המתפרש במשמעות '... כמשפט נוסף ולא כנתינת טעם לנאמר מקודם (ע' ריש ביצה ובגמרא שם ח 'שאפר כירה מוכן הוא, כמו 'ואפר'. וכן יש בהוריות ב,ב; פרה ה,ה. וכן פירש בעל המאור במשנת ר"ה (כא): 'שבהן שלוחין יוצאין'. ע"ש. ובפרק חלק מצינו כ"פ 'שנאמר' ללא קשר לנכתב קודם (ע' למשל במשנה קיא:)) והגר"א מחק. ולהאמור אפשר לפרש כ'ונאמר' ואינו קאי אלעיל אלא ממשיך לבאר הפרשה. וכן בנויר ט: 'שכשם שמצות שלשה... וזהו דין נפרד כמבואר שם. וכן יל"פ במשנה תמורה כא. 'שאם באו תמימין' כמו 'ואם' [ובשטמ"ק הגיה 'אם' וא"צ], וע"ע במצוין בזבחים מזו. כמו כן להפך, פעמים ו' החיבור משמשת כנתינת טעם, כאילו נכתב 'ש...'.
וכן נראה לפרש מתני' להלן לג. 'ונגאלין מיד' – כמו 'שנגאלין...'. וכן להלן כת. מתפרשים דברי המשנה 'ודברי ר"ש במטלטלין' – שדברי ר"ש במטלטלין, כמבואר בגמרא שם וברש"י בסוף העמוד.

וכן בפסחים (רפ"ד) 'ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין... ואל ישנה אדם מפני המחלוקת' – לכאורה מתפרש כנתינת טעם לכך שלא יעשה מלאכה במקום שבא לשם, וכמו 'שאל ישנה...'. וכן במשנה יומא פא. 'ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה ושתה ציר או מוריים פטור' – כמו 'ששתה'. והב"ח הגיה שם ולהאמור א"צ. וכן בר"ה כז. 'לא היו נוהגין כן אלא בשערי מזרח ובהר הבית' (וע"ש ברש"י). וכן מצינו במאמר רב – לפרשב"ם ב"ב קע סע"א 'הלכה כדברי רשב"ג ואף רבי לא אמר...'. וכן יש לפרש בסנהדרין כא. 'אתה חייב להחזיר לה...'. כמו 'שאתה'. וכן בגמרא תמורה י: 'מאי קמ"ל אם שיירו משוייר ועובר לאו ירך אמו' – כמו 'שעובר...'. (כמש"כ בפירושו ר"ג).

[בדומה לכך מצינו בלשון מקרא ובלשון חכמים ו' החיבור הבא בהוראת כינוי הקנין, כמו 'עצבונך והרוגך' – עצבונך של הרוגך; וכן 'שעורין ועונשים הלכה למשה מסיני' – שיעורים של עונשין – כאשר הראה הר"ח ארנטרובי בספרו 'עיונים בדברי חז"ל ובלשונם' עמ' ג].

(ע"ב) 'כמה עיבור שנה – ל'. רשב"ג אומר: חודש'. כלומר, או שלשים או כ"ט יום – לפי ראיית העדים את הלבנה, כשאר חדשים (כן מבואר בר"ה יט: ובסנהדרין יא. ע' במובא שם, וכפרש"י כאן).

'אמר ר' משרשיא: כגון שהיתה שנה מעוברת ועיבור שנה ל' יום, דל ירחא לבהדי ירחא דמשכחת לה ביום הנף'. ואם תאמר מדוע לעשות את חודש העיבור בן שלשים יום, ולחסר את אחד מחדשי הקיץ [כדי שלא יהא בין ראש השנה למשנהו יותר מחמשה ימים], יעשו מעיקרא את חדש העיבור חסר, ושאר החדשים יישארו כסדרן?

אפשר משום שלא נראה הירח בזמנו לקדשו, ולכן ממתנינים ליום שלמחרת. ורק בחדשי השנה הקבועים סוברים אחרים שאין לשנות את סדרן אפילו לצורך קידוש על פי הראיה, אבל חודש העיבור מעיקרא כך תקנוהו, שמעברים אותו לצורך ראייה (עפ"י שטמ"ק בהשמטות, מתוס' הר"פ).

ישבה על המשבר – ממתנינים עד שיוולד, כיון שנעקר הולד הרי גוף אחר הוא. מרש"י משמע, דוקא אם ישבה קודם גמר דין, אבל אחר גמר דין – אין ממתנינים. והתוס' חולקים. ומשמע בשטמ"ק (ה) שלכתחילה אין לגמור דינה של מעוברת למיתה עד שתלד.

ב. האשה שישבה על המשבר ומתה בשבת – מביאים סכין אפילו מרשות הרבים, ומקרעים את כרסה ומוציאים את הוולד, שמספק מחללים את השבת אעפ"י שאין לולד חזקת חיות.

ג. שער המת; לדברי רב נחמן בר יצחק (לפרש"י ועוד) מותר בהנאה, מפני שהמיתה היא שאוסרת בהנאה, ואין 'מיתה' בשער, שלא נשתנה [ואין זה דומה לבהמה הנהרגת בב"ד שגמר דין אוסרתה הלכך שיערה בכלל]. לדברי רב השער אסור בהנאה. ואפילו אמרה האשה קודם מיתתה תנו שערי לפלונית – הרי זו כאומרת תנו ידי לפלוני שאינו כלום. ואולם פאה נכרית המחוברת אליה, אם אמרה 'תנו שערי לבתי' – מותרת, שגילתה דעתה שאינה כגופה, וכנטולה מחיים היא. ואם לאו – אסורה כדין נוי המת.

א. יש מהראשונים שמפרשים שאף רב נחמן לא התיר אלא בשער שנגזז לפני המיתה. וכן פסקו להלכה. ואילו הרמב"ם פסק ששער המת מותר בהנאה.

ב. בדין הנאה מעורר המת נחלקו הראשונים (ע' בחולין קכב סנהדרין מה ונדה נה; תוס' זבחים עא. שו"ת הרשב"א ססה. וע"ע רש"י, שו"ת משיב דבר ח"ה נ. וע"ע בכתובות ס).

פרק שני; דפים ז – ח

יא. א. מהו דין 'השג יד' בערכין?

ב. המעריך פעמים ואין בידו אלא חמש סלעים – מה יעשה לכתחילה, ומה הדין בדיעבד כאשר שינה מדינו, כגון שנתן אחד לזה וארבע לזה וכדומה?

א. מי שהעריך את עצמו או את אחר ואין ידו משגת ליתן כסכום הקצוב בתורה – הכהן מעריכו כפי השג ידו. ונותן לא פחות מסלע. חזר והעשיר – פטור. אבל נתן פחות מסלע לא יצא ידי חובתו, ואם חזר והעשיר – נותן את הסכום המלא.

ומשמע ברמב"ם שאם אין בידו סלע – אין נוטלים ממנו כלום כעת. ויש צדדו בזה שההקדש לוקח כל מה שיש לו עתה (ע' מנחת חינוך שו, ט; בית שאול ערכין ב; צפנת פענח ערכין ג; ערוך השלחן העתיד ערכין לו, ה-ו).

היתה ידו משגת יותר מסלע, ואין בידו הסכום שקצבה תורה; רבי מאיר אומר: אינו נותן אלא סלע (שלא אמרה תורה אלא או את הסכום המלא או סלע). וחכמים אומרים: נותן את כל מה שבידו (על פי אשר תשיג יד הנדר). ואם נתן סלע או נתן פחות מאשר ידו משגת (תוס' עפ"י תוספתא) – לא יצא ידי חובתו. ועל כן אם העשיר חייב ליתן את הערך המלא שקצבה תורה, כדין הנותן פחות מסלע הנ"ל. וכן סתם התנא בסיפא. משמע בתוס' שאפילו העריכוהו כשהוא עני ולא נתן את כל שבידו, ולאחר ההערכה העשיר – נותן כערך עשיר. ואולם יש לדייק מלשון רש"י להלן שאינו נותן אלא כפי שחויב בשעת ההערכה. וצ"ע (עפ"י רעק"א). וב'זבח תודה' להלן יה העלה שגם רש"י מודה לתוס' בזה, וכפי המבואר בתוספתא. ודחה דברי התו"ט שצדד להפך. וע"ע במג"ח ש, ט).

ב. המעריך פעמים, ויש בידו חמש סלעים; לר"מ, נותן סלע לכל הערכה, כאמור. ולחכמים, אם העריך בזה אחר זה – נותן חמש לראשונה. נתן ארבע לראשונה ואחת לשניה (או אחת לראשונה וארבע לשניה, או שנים ושלוש וכו') – ידי שניה יצא, ידי ראשונה לא יצא, הואיל וכל החמש משועבדים לראשונה והרי לא נתן את כל אשר בידו ליתן. אבל נתן תחילה ארבע (או אחת) לשניה ואח"כ אחת (או ארבע) לראשונה – יצא ידי שתייהן, שבע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה, הלכך כשנתן לראשונה נתן כל מה שהיה בידו ליתן.

כתבו התוס' (וכ"ה ברא"ש בגליון, מובא בשטמ"ק) שהכל תלוי בהערכת הכהן; אם העריך הכהן תחילה לראשונה, לא יצא אא"כ נתן הכל לראשונה. ואם העריך תחילה ארבע לשניה ואח"כ אחד לראשונה, יצא.

והלחם-משנה (ערכין ג, ב) כתב בדעת הרמב"ם שיטה אחרת (וכן דייקו מרש"י להלן ומרבנו גרשום), שבעצם הדבר תלוי בשעת הנדר שאם היה עשיר באותה שעה – נותן ערך עשיר אפילו אם העני לפני הערכה. ואולם י"ל שאם בשעת הנדר היה עני ונידון בהשג יד, אזי גם אם הוציא ממעותיו בין נדרו לשעת העמדה בדין – לא יישאר עליו חוב אותן מעות שהוציא אלא נידון כפי שעת העמדה, כי הלא גם בשעת הנדר היה נידון בהשג יד (עפ"י לח"מ; שפ"א להלן יו: רש"ש חובה תודה).

אמר 'שני ערכי עלי' בבת אחת (כלומר, שהעריכו הכהן בבת אחת. תוס') – ספק אם נותן 2.5 לכל אחת, או יש לו ליתן החמש לאחת, ואם יתן רק חלק לכל אחת, לא יצא ידי שתייהן. סיכום חילוקי שיטות ודינים – ע' חזו"א כט, יד-יו; הדושים ובאורים.

דף ח

יב. א. מה בין נידות לזוב? אשה הטועה, מתי תוכל לעמוד על בירור הדבר, לדעת עת נידתה ועת זיבתה?
ב. בירור נגעים על ידי הסגר ובדיקה – בכמה זמן?

א. דם הנדה ודם הזבה דם אחד הוא ומעין אחד הוא, ובזמנים בלבד הוא שישתנה דינו (רמב"ם איסו"ב ו, א). דין נדה דאוריתא, שהיא טמאה שבעה ימים כולל ימי ראייתה, כגון ראתה יום אחד טמא – מונה ששה והוא, וטובלת וטהורה לערב. ראתה יומים – מונה חמשה והם. ואפילו ראתה כל שבעה ופסקה לערב טובלת ומותרת (שבעה ימים תהיה בנדתה).

ראתה לאחר שבעת ימי נדתה, בתוך י"א יום הסמוכים להם – הרי זו 'זבה'. ודין הזבה, שאם תראה יום או יומים בלבד, שומרת יום נוסף וטובלת ונטהרת [– 'שומרת יום כנגד יום'. מלבד ביום האחד-עשר, אם ראתה בו אינה צריכה שימור, הלכה למשה מסיני. סוף נדה]. ראתה שלשה ימים רצופים (ימים רבים) – סופרת שבעה נקיים ונטהרת וטעונה קרבן, חטאת ועולה, להיות מותרת בקדשים.

לפרש"י ותוס', לעולם אין האשה יוצאת מזיבה (כלומר זיבה גמורה, של ראיית ג' ימים לפחות) לנדה אלא במלאת שני תנאים; ספרה שבעה נקיים, וגם עברו י"א יום מסוף נדתה הקודמת, שהם ימי הזיבה. ואז אם תראה דם, בכל זמן שהוא, הריהי נדה ודאי ולא זבה.

שיטת הרמב"ם (איסו"ב ו) שהאשה שראתה דם כשקבעה לה וסת, הרי זה דם נדה כל שבעת הימים. לאחר שבעה ימים מתחילת נדתה – הרי זה זמן זיבה י"א יום, כעבור י"א יום מתחילים ימי נדה, וכן הלאה.

הטועה, שאינה יודעת אם עומדת בימי נידותה או זיבתה, אם תמנה שבעה נקיים – טהורה היא ודאי, אלא שעדיין לא יצאה מן הספק להבא, שאם תראה טומאה אינה יודעת אם נדה היא או זבה. [וכשהיא בספק – מביאה קרבן כזבה ואינו נאכל מפני הספק, שמא הוא חולין והריהו נבלה משום המליקה].
 רש"י כתב שמביאה עולה כשאר זבה, ומתנה שאם אינה חייבת – תהא נדבה. ויש סוברים שמספק אינה מביאה עולה מאחר ואין העולה מעכבת כפרתה (כ"כ בספר מקדש דוד יב, בדעת התוס' בניזר ס.).

הלכך אינה יוצאת מידי הספק אלא כעבור י"ז יום נקיים, שאז אם תראה דם ודאי תחילת נדה היא, כי בין אם ראייתה הקודמת – נידות, בין אם היא של זוב, הלא עברו כדי ימי נידות עם ימי זוב שלאחריהם. אבל אם תראה ביום הי"ז עצמו או קודם לכן, שמא הראיה הקודמת היתה תחילת ימי נדתה ועתה הוא היום האחרון של ימי הזוב.

ופעמים שאינה צריכה להמתין י"ז נקיים אלא פחות – כאשר ראתה מספר ימים רצופים, ואז היא נוהגת כדלהלן:

שני ימים ראשונים של ראייתה היא חוששת שמא הם סוף ימי הזוב, ומחשבת היום השלישי של ראייתה כאילו אז התחילו ימי נידותה, וכעבור שבעה ימים מתחילים ימי זוב, הלכך אם תספור שבעה נקיים, הריהי יוצאת מספק זבה, ואם תראה דם לאחר ז' נקיים הרי זו פתיחת נידתה – ובלבד שעברו י"א יום מתחילת אותם ימי זיבה (שהתחילו, לפי החשש, ביום העשירי לראייתה, כאמור).

הלכך אם ראתה י"ג ימים רצופים – אם מונה שבעה ימים נקיים, חזרה לתחילת נדתה, אבל ראתה י"ב יום, לא תצא מן הספק אלא כעבור שמונה ימים נקיים, אבל יום שמיני עצמו, אם תראה בו הריהי בספק שמא עדיין היא ביום הי"א לזיבתה, שהיומים הראשונים שראתה אפשר שהיו סוף ימי זוב, ועוד שבעה ימים לנדתה, והרי לא שלמו י"א ימי זיבה.

כלל הדבר: אין פתח-נדה בטועה פחות משבעה ימים, ולא יתר על שבעה-עשר.

ב. נגעי אדם בודקים אותם על ידי הסגר, ואין הסגר פחות משבעה ימים. לאחר שבעת ימי הסגר, בודק הכהן את הנגע; אם עמד בעינו ולא פשה – ישנם נגעים שטהורים מיד, והם נגעי השחין והמכוה. ויש שנתנים להם שבוע שני להסגר – בשאר נגעי עור בשר, שאת או ספחת או בהרת. עמד הנגע בעינו – טהור. ואם פשה הנגע או נולדו בו שאר סימני טומאה – הוחלטה טומאתו.
 בנגעי בתים, פעמים וצריך שלש שבועות לבדיקה; אם לאחר השבוע הראשון נשאר הנגע, וכן לאחר השבוע השני – חולץ וקוצה וטח שוב ונותן לו שבוע שלישי; חזר הנגע – יותץ. לא חזר – טהור.

דפים ח – ט

יג. כמה חדשים מלאים וחדשים חסרים אפשריים בשנה פשוטה או מעוברת?

נחלקו השיטות בדבר; לדעת אחרים, לעולם יש לקבוע בשנה ששה חדשים חסרים וששה מלאים, ואפילו לא נראה מולד-הירח החדש, אין ממתנינים לעדים כדי לקדשו על פי הראיה אלא קובעים החדשים כפי הסדר הרגיל, אחד מלא ואחד חסר. טעם הדבר, כדי שיחול המולד ביום ראש חדש או בסמוך לו ככל האפשר, והרי הזמן שבין מולד למולד הוא 29 יום ומחצה (ועוד מעט).

ובשנה מעוברת, חדש העיבור הוא שלש יום, וכנגדו מחסרים אחד מחדשי הקיץ (נראה שאינו מוכרח לעולם אלא פעמים חדש העיבור חסר; אם נראה הירח לקדשו בזמנו. כן משמע בשטמ"ק). ואולם מדי שלש שנים, ועוד